

Les Santes de Mataró: un model encara per consolidar

Antoni Maria Vidal i Federico

A finals dels anys 70 i primers dels 80 es forjava a la nostra ciutat un canvi radical, m'atreuria a dir de ruptura, pel que feia al model de la festa. Arrossegàvem els tics de les festes franquistes i solament l'Ofici, Els Gegants (la Família Robafaves) i els Nans, i els focs a baix a mar, conservaven l'esperit del que havia de ser la Festa Major.

Amb el lema Fem-ne Festa Major, un grup de joves iniciaven a mitjan dècada del 70, els primers canvis, i en molts casos van establir les bases de com seria la festa fins als nostres dies. La ruptura es formalitzaria quan l'any 1979, amb el primer Ajuntament democràtic sortia al carrer el programa de Les Santes, ara ja elaborat per un grup obert i voluntari de ciutadans i ciutadanes que, preservant els actes més tradicionals (Crida, Ofici, Cercaviles i Dormides de Gegants, els Focs..) començaven a incorporar actes de nou format que mica en mica anirien consolidant el model de la festa.

És en aquell instant màgic, i segurament irrepètible, que en molts indrets del país es van crear iniciatives populars per tal de recuperar el que durant anys ens havia estat amagat i massa sovint menyspreat i censurat.

Així com en molts llocs s'optà per crear entitats o associacions que, en conveni amb les institucions municipals, s'ocuparien de gestionar el patrimoni festiu de cada poble, vila o ciutat, a Mataró l'alternativa fou força diferent. D'entrada quedà clar que el patrimoni festiu era propietat del comú i per tant qui n'havia de tenir cura i qui l'havia de gestionar era l'administració. Aquesta afirmació va fer que l'Ajuntament s'hagués d'implicar directament en el procés de ruptura que explicava al principi.

D'entrada es va haver de fer seva la Festa. La va haver d'assumir en la seva plenitud, i va haver de començar a crear protocols de funcionament i de gestió del patrimoni cultural de la ciutat. Es va crear la Comissió de la Festa Major, formada per tots i totes els ciutadans que voluntàriament hi volguessin participar, limitant-se l'administració a assumir com a pròpia tota la programació de la festa.

Una cosa semblant va passar amb les figures. Els Gegants (la Família Robafaves) va passar a ser gestionada pel municipi i fou aquest qui establí una Bases, Criteris i Protocols de funcionament d'aquestes figures.

Més endavant sorgiren d'altres figures, la Momerota, la Momeroteta, les Diablasses, el Drac, l'Àliga, totes elles seguiren el mateix model, eren assumides pel comú i, per tant, gestionades per l'Ajuntament.

Es van, per tant, definir dos models de funcionament i m'atreuria a definir-los com un de caràcter privat i un de públic. En el primer, l'administració local es desentén de tot i s'estima més de subvencionar a una entitat, agrupació o colla per tal de que amb les figures tradicionals (que no oblidem son de tothom i molt sovint representant a tothom) en facin l'ús que vulguin. I amb l'ús vull agrupar des del manteniment, l'acompanyament musical, l'assistència a segons quins actes,

En el segon cas es l'administració local qui té l'obligació de vetllar per l'ús que se'n fa de les figures, d'establir un protocol de sortides, de procurar que l'acompanyament musical sigui de qualitat, en definitiva de servir que les tradicions es mantinguin.

Amb això no vull pas dir que una sigui millor que l'altre. Segurament trobarem colles que tenen molta més cura que no pas l'Ajuntament, de les seves tradicions, però jo crec que a Mataró, i segurament en molts altres indrets, la decisió que es va prendre va ser l'encertada.

Les coses comunes, com ja diu la paraula, són de tots i totes, i és lògic que qui n'hagi de tenir cura en primer lloc, sigui el propi Ajuntament. Per què en ell recau la responsabilitat de vetllar per què aquests elements que ens identifiquen com a poble i que ens singularitzen, es mantinguin generació rera generació, i si pot ser sense perdre mai l'esperit i el fet pel quall van ser creats.

Malgrat tot, aquests primers tombants de segle no porten masses bons senyals. La cultura no participativa, la cultura que prima la quantitat, la cultura del tot si val si tot és festa, es comença a imposar a la nostra Festa Major. Les Santes, cada cop són més participades i menys participatives.

Antoni Maria Vidal i Federico
Portador de Gegants
Juliol de 2005